

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: *Isus Navin 4,23*

Središte proučavanja: *Isus Navin 3; 4. Mojsijeva 14,44; Luka 18,18–27; Isus Navin 4; Jovan 14,26; Jevrejima 4,9–11*

Sa povratkom uhoda, Izrailj je spreman da uđe u Obećanu zemlju. Još uvek postoji nepremostiva barijera, barem gledano iz ljudske perspektive: reka Jordan tokom sezone poplava. Međutim, ništa ne može zaustaviti živog Boga Izrailjevog. I ovog puta, On će pokazati svoj suverenitet kao Gospodar cele zemlje (i vodenih površina). Otkako je Izrailj napustio Egipat, Božja moć da čini čuda nikada nije bila pod znakom pitanja, već spremnost Njegovog naroda, koja će još jednom biti testirana nakon što su pozvani da se osveštaju. Kao i njihovi preci koji idu prema obalama Crvenog mora, Izrailjci se pakuju i poslednji put napuštaju logor, pre nego što će konačno ući u Hanan.

Više od četiri stotine godina nakon prvobitnog obećanja datog Avramu, oni ponovo koračaju ka ivici nečega što izgleda neostvarivo. Od njihovog prolaska kroz Crveno more do prelaska reke Jordan, Bog je pozvao svoj narod da se suoči sa nemogućim kako bi im dokazao da je sa Njim sve moguće. Kovčeg zaveta ide ispred njih da pokaže da prolazak po suvom nije slučajnost ili ljudski plan, već delo Božije. Prelazak reke Jordan je jedinstven dan u istoriji Izrailjskog naroda. On je takođe i geografski obeležen, sa dve grupe od po 12 kamenova. Pitanje je da li će ovaj događaj obeležiti sećanje budućih generacija ili ne. Nažalost, kako vreme prolazi, duhovni značaj ovog kamenja se izgubio iz vida. Ovaj tragični zaborav doveo je Izrailj ne samo do idolopoklonstva, već i nazad u Egipat.

Drugi deo: Komentar

Teologija vode

Postoji nekoliko paralela između prelaska Crvenog mora i reke Jordan. Primećujemo upotrebu tri značajna hebrejska termina: (a) hebrejski glagol *pl'* („čudo“), za označavanje oba čudesna prelaska (2. Mojsijeva 15,11; Isus Navin 3,5); (b) reč *ned*, koja označava gomilanje vode koja izgleda kao „zid“ (2.

Mojsijeva 15,8; Isus Navin 3,16); i (v) retka reč *harabah*, što znači „suvo tlo“ (2. Mojsijeva 14,12; Isus Navin 3,17). Pored toga, sam Bog prati paralelu između Mojsija i Isusa Navina u tekstu Isus Navin 3,7, direktno povezujući dve epizode. Psalmista vidi ova dva događaja kao jedan (na primer, Psalm 114,3.5).

Ali koji je teološki smisao prelaska preko Jordana? Ove sedmice autor pouke nas je već vodio kroz tipološko značenje događaja u svetlu Isusa i crkve. Dakle, ovde možemo istražiti teološko značenje prelaska za njegove prvobitne učesnike.

Danas, ako posetite reku Jordan, teško je zamisliti izazov koji je njen prelazak predstavljao Izrailjskom narodu hiljadama godina unazad. Prvo, korišćenje reke u poljoprivredne svrhe za navodnjavanje, kao i za ljudsku upotrebu, duž korita reke dužine 360 kilometara, znatno je smanjilo njenu veličinu i protok. Drugo, proslavljanje Pashe, odmah nakon prelaska, ukazuje da se prelazak reke Jordan desio u proleće, kada je reka u nekim krajevima mogla biti široka i do 1,5 km, što je posledica topljenja snega u visoravnima. Ovaj podatak znači da prelazak ove velike vodene površine sa jakim strujama ili čak komadima leda i kamenja nije bilo manje čudo od prelaska Crvenog mora.

U glavama drevnih ljudi sa Bliskog istoka, kao što su Hananejci, more je imalo mitološke nijanse. To je bilo mesto odakle su došla njihova božanstva, kada su moćniji bogovi pokorili sile haosa.

Prema hananskoj mitologiji, Val, koji je bio bog zaštitnik zemlje, postao je vrhovni bog oluje kada je pobedio Jama (reč za „more“ na hebrejskom), boga mora. Dakle, „u drevnom politeističkom razmišljanju, to što su narodi pobeđivali u bitkama na zemlji bilo je posledica toga što su njihovi bogovi zaštitnici pobedili u bitkama koje su se vodile u kosmosu. Kada je Jahve, Bog Izrailja, mogao da pobedi i tako lako prikloni svojim namerama moć rečnog boga u potpunom potopu, šta bi On tek uradio Valu? Šta bi onda Jahveov narod uradio Hananu?“ – Džozef Kolson, „Isus Navin“, u *Cornerstone Biblical Commentary: Isus Navin, Judges, Ruth* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2012), str. 56. Imajući na umu ovu istorijsku pozadinu, prelazak Jordana izražava sledeću trostruku teološku dimenziju koja nije lako očigledna savremenim čitaocima.

Prvo, Božji status da je On „Gospod svoj zemlji“ (Isus Navin 3,11.13) naglašava suštinsku razliku između hananskih božanstava i Jahvea. Njegova vlast nije ograničena ni na jednu teritoriju. Sva zemlja pripada Njemu i pod Njegovom je jurisdikcijom. On je pravi Vlasnik i Gospodar sveta, i u tom smislu,

Val, što takođe znači „vlasnik“ ili „gospodar“, je varalica. Božja moć nad vodom služi kao dokaz Njegove nadmoći.

Drugo, Bog je pobednik. I u vavilonskoj i u hananskoj mitologiji, Marduk i Val postaju glavni bogovi dok lome moćne, vodene sile. I u poetskim i u proročkim odlomcima, Jahve je hvaljen zbog pobeđivanja kosmičkih neprijatelja, opisanih kao morski zmaj ili zmija, takođe nazvana Rahab ili Levijatan (uporedi sa tekstovima Jov 41,4; Psalam 74,13; Isaija 30,7). Dok Jahve pobeđuje vodene sile haosa, Njegova pobjeda je potpuna. Međutim, ključna razlika između Jahvea i ovih bogova je u tome što je On živi Bog (Isus Navin 3,10), koji deluje u realnom vremenu. Jahve nije bog mitologije, On je Bog istorije.

Konačno, Jahve je sveti Bog. Kovčeg zaveta pojavljuje se najmanje dvadeset puta u poglavljima Isus Navin 3 i Isus Navin 4, ističući njegov značaj kao fizički prikaz Onoga koji ide bukvalno ispred njih (Isus Navin 3,11). Slava Jahvea, koja je počivala na kovčegu unutar svetinje nad svetinjama, bila je vidljiva manifestacija Božanskog prisustva. Međutim, takav znak Njegovog prisustva bio je vidljiv samo prvosvešteniku jednom godišnje, i to samo pod ograničenim ritualnim uslovima. Tokom prelaska Jordana, kovčeg bi išao ispred ljudi, na razdaljini oko 1 kilometra, ostajući na vidiku samo tokom samog prelaska na sredini korita reke. Za razliku od hananskih idola, koji su stvoreni po ugledu na svoje ljudske „tvorce“, Bog je formirao novi narod po svom obličju, što je izraženo u zapovesti: „Budite sveti, jer sam ja svet“ (1. Petrova 1,16; videti i 3. Mojsijeva 19,2).

Ova tri teološka aspekta – Božja vlast, pobjeda i svetost – trebalo je da budu u mislima Izrailjaca dok su ulazili u idolopokloničku zemlju Hanan. Sećanje na ovaj spektakularni dan trebalo je da posluži kao protivotrov protiv idolopoklonstva, protivotrov koji, nažalost, Izrailj nije uzeo.

Problem zaboravnosti

Koncept sećanja u Bibliji je dinamičan jer obuhvata više od samog kognitivnog procesa podsećanja na određene informacije. Ovaj koncept se pokazuje kada se Bog u više navrata „seća“ svog naroda (npr. 2. Mojsijeva 2,24). Kada se Bog „seti“, On deluje blagonaklono prema svom narodu. Stoga, Božji poziv Njegovom narodu da se seća je takođe poziv da oni preduzmu akciju.

Sećanje treba da se odigra u vremenu i prostoru na različite načine, kao što je prenošenje tradicije sa roditelja na decu, izgradnja spomenika kao što je bio slučaj u poglavlju Isus Navin 4, i, što je najvažnije, kroz rituale i proslave tokom velikih praznika u verskom kalendaru. Značajno je da su ove svetkovine imale trostruki karakter. Prvo su podsećali na Božje delovanje u sadašnjem životu Izrailja, dok su prolazili kroz sezone setve i žetve. Drugo, ovi praznici su obeležavali Božje delovanje u prošlosti, posebno ono koje se odnosi na izlazak iz Egipta i osvajanje. I na kraju, oni su takođe tipološki ukazivali na Božje delovanje u budućnosti u eshatološkoj eri, svečano započetoj rođenjem Isusa. Dakle, biblijska dinamika sećanja ne samo da obuhvata prošlost, već nam omogućava da živimo u sadašnjosti sa zahvalnošću i da gledamo na budućnost s nadom.

Nažalost, Izrailj nije poslušao božanski savet da se seća. Knjiga o Sudijama počinje mračnom beleškom o duhovnoj amneziji naraštaja nakon smrti Isusa Navina: oni „ne poznaše Gospoda ni djela koja je učinio Izrailju“ (Sudije 2,10). Kasnije, pripovedač izričito kaže: „I ne sjećaše se sinovi Izrailjevi Gospoda Boga svojega, koji ih je izbavio iz ruku svih neprijatelja njihovih unaokolo“ (Sudije 8,34).

Rezultat je bilo otpadništvo u obliku idolopoklonstva, koje je opstajalo kroz istoriju Izrailja od Solomuna do Sedekije, poslednjeg judejskog cara pre zatočeništva. Idolopoklonstvo je prirodni rezultat duhovnog zaborava. Ovaj ishod je izrazito očigledan u priči o Gomeri, koja je, kao simbolični predstavnik Izrailja, zaboravila da je Bog, a ne Val, davao „žito i vino i ulje, i umnožavao joj srebro i zlato, od kojega načiniše Vala“ (Osija 2,8). U tom smislu, idolopoklonstvo je nezahvalnost, zasnovana na katastrofalnoj duhovnoj amneziji. Radikalni zaborav Izrailja doveo je do skoro potpunog gubitka njegovog identiteta pre vavilonskog izgnanstva, osim u slučaju ostatka. Mnogi koji su ostali u zemlji tokom izgnanstva odlučili su da se vrate u Egipat. Istorija careva Izrailja i Jude završava se obrnutim egzodusom – sa Božjim narodom u Egiptu (Jeremija 43,7). Ovo izgnanstvo je užasan rezultat duhovnog zaborava.

Treći deo: Primena u životu

Prilike za misioniranje

U izvornom kontekstu Starog zaveta, čuda na Crvenom moru i reci Jordan naglašavaju božansku moć koju Bog poseduje da bi pobedio sile zla i Njegovu superiornost nad svim drugim božanstvima. Ove

javne manifestacije nisu imale za cilj samo demonstraciju božanske snage same po sebi, već su bile i prilike da drugi narodi saznaju istinu o Bogu Izrailjevom.

Kako možete iskoristiti svako iskustvo sa Bogom u svom životu kao priliku da pokažete drugima pravu prirodu Boga kojeg obožavate?

Sećanje na prošlost

Jedan od najpriyatnijih trenutaka koje imamo kao porodica je trenutak kada sednemo da pregledamo stare fotografije. Ove slike su zamrznuti trenuci u vremenu, ispunjeni emocijama. Na neki način, sećanje je kao da sve te događaje ponovo proživljavamo.

Razmotrite svoj život kao veliki foto album i pokušajte da identifikujete trenutke u kojima možete videti Božije moćno prisustvo u svom životu.

U jednoj propovedi pod nazivom „Kada se Bog seti“, Hans K. Larondel je rekao da sećanje na prošlost znači obnavljanje naše nade za budućnost. U istom duhu, govoreći o tome kako je Bog vodio pokret adventista sedmog dana, Elen G. Vajt nezaboravno kaže: „Nemamo čega da se plašimo za budućnost, osim ako zaboravimo put kojim nas je Gospod vodio do sada“ – Elen G. Vajt, *Životne skice*, str. 196.

Podelite sa svojim razredom kako vas je sećanje na Božje delovanje u prošlosti u vašem životu ohrabrilo u teškim vremenima.